

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی اردبیل
دانشکده پرستاری مامایی

پایان نامه

دوره کارشناسی ارشد در رشته پرستاری
گرایش مراقبت‌های ویژه

عنوان

بررسی فراوانی سندرم ساختمان بیمار و عوامل محیطی مرتبط با آن در پرستاران
شاغل در بخش‌های ویژه بیمارستان‌های شهر اردبیل در سال ۱۳۹۸

استاد راهنما

دکتر مهدی اجری

استاد مشاور

مهندس امین بابایی پویا

نگارنده

مینا معبودی ایزدی

سال

زمستان ۱۴۰۰

کد پایان نامه: ۶۲

تقدیم به همسر

به پاس قدردانی از قلبی از آکنده از عشق و معرفت که محیطی سرشار از سلامت و امنیت و آرامش و آسایش برای من فراهم آورده است و با بردباری تمام در طی دوران تحصیل همواره مرا مساعدت و یاری نمودند که در این مسیر سختی‌های زیادی را متحمل شدند.

تقدیم به تنها فرزند عزیز و دل‌بندم که با آرامش و صبوریش مشوق من در اتمام این پایان نامه بود.

سپاسگزاری

حمد و سپاس خدایی را که به من هستی بخشید و این فرصت را به بنده خرد و کوچک خود ارزانی داشت تا بار دیگر در راه طلب علم و دانش گام بردارم. موجب افتخار است که در پژوهش حاضر از محضر اساتید شایسته‌ای برخوردار گشتم که جای دارد سپاس خالصانه خود را به حضورشان تقدیم کنم؛ سپاس فراوان از آقای دکتر اجری و آقای مهندس بابایی و اساتید گرانقدر که در جریان تهیه و تدوین این پژوهش من را مورد لطف و عنایت خود قرار دادند و وقت گران‌بهایشان را در اختیار من گذاشته و همیشه با صبر و حوصله پاسخگو و مایه دل‌گرمیم بودند.

با آرزوی توفیق فراوان برای تمامی این عزیزان

چکیده

مقدمه: پرستاران بخش‌های مراقبت ویژه به دلیل حضور مستمر در بخش‌های ویژه، بیشتر در معرض سندرم ساختمان بیمار هستند. سندرم ساختمان بیمار باعث صرف هزینه‌های مادی و انسانی و کاهش بهره‌وری پرستاران می‌شود. بنابراین این مطالعه با هدف تعیین فراوانی سندرم ساختمان بیمار و عوامل محیطی مرتبط با آن در پرستاران شاغل در بخش‌های ویژه بیمارستان‌های شهر اردبیل انجام شد.

روش تحقیق: این پژوهش یک مطالعه توصیفی-تحلیلی مقطعی است. جامعه آماری پژوهش، کلیه پرستاران شاغل در بخش‌های ویژه بیمارستان‌های شهر اردبیل می‌باشند که تعدادشان ۱۷۳ نفر است. جهت جمع‌آوری نمونه‌ها (پرستاران) از روش سرشماری استفاده شد. جهت سنجش سندرم ساختمان بیمار از پرسشنامه EA*۴*MM استفاده شد. جهت سنجش عوامل محیطی از ابزارهای فیزیکی شامل لوکس متر، دستگاه سنجش صدا، آنومتر حرارتی و WBGT متر استفاده شد. جهت کمک به تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار Spss نسخه ۲۰ استفاده شد. جهت توصیف داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و جهت تعیین یافته‌ها از آزمون‌های آماری خی دو و همبستگی پیرسون استفاده گردید. سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. یافته‌ها: میانگین سنی پرستاران شرکت کننده در پژوهش ۵۷/۹ ± ۳۳/۴۳، میانگین سابقه کاری ۵/۷ ± ۸/۹، و میانگین درآمدی حدود دو میلیون و هشتصد و پنجاه هزار تومان بود. از نظر جنسی ۹۷/۷ درصد زن، ۶۷/۲ درصد متاهل و ۹۳/۶ درصد مدرک کارشناسی پرستاری داشتند. ۱۳/۹ درصد پاسخگویان سابقه آسم، ۳۵/۸ درصد سابقه حساسیت فصلی، ۳۵/۳ درصد سابقه آگزما، ۳۸/۲ درصد سابقه حساسیت فصلی، آسم و آگزما در خانواده و ۲۳/۷ درصد سابقه میگرن داشتند. فراوانی سندرم ساختمان بیمار در بخش‌های ویژه بیمارستان‌های آموزشی درمانی شهر اردبیل ۵۹ درصد بود. بیشترین علامت سندرم در بین پرستاران بخش ویژه به ترتیب خستگی (۳۷۹ درصد) و سردرد (۶۰/۱ درصد) گزارش شد. نتایج حاصل از آزمون خی دو نشان داد بین سن پاسخگویان ($P=0/003$) ساعات کار هفتگی ($P=0/001$)، سابقه کاری ($P=0/001$)، سابقه کار در بخش ($P=0/002$)، شرایط کاری پرستاران ($P=0/000$)، سابقه بیماری آسم ($P=0/001$)، حساسیت فصلی، آسم و آگزما ($P=0/001$)، دمای بالای اتاق ($P=0/004$)، هوای نامطلوب و خفه ($P=0/004$)، بوی ناخوشایند ($P=0/002$)، سر و صدا ($P=0/003$) رابطه معناداری با سندرم ساختمان بیمار وجود دارد. نتایج آزمون همبستگی نیز نشان داد بین روشنایی شب ($r=-0/64$)، ($P=0/021$)، روشنایی روز ($r=-0/53$)، ($P=0/000$)، و میزان تهویه هوا ($r=-0/79$)، ($P=0/005$) با سندرم ساختمان بیمار ارتباط معنادار و معکوسی وجود دارد. اما آسایش صوتی ($r=0/77$)، ($P=0/001$) با سندرم ساختمان بیمار رابطه معنادار و مستقیمی دارد.

بحث و نتیجه گیری: سندروم ساختمان بیمار به عنوان یک مساله سلامتی شایع در بین پرستاران بخش مراقبت ویژه بیمارستان‌های اردبیل مطرح است. با توجه به این که فراوانی علائم سندرم در پرستاران این بخش زیاد است و عوامل محیطی مانند هوای نامطلوب و خفه، دمای بالای اتاق و شدت روشنایی شب و روز در بروز این علائم تاثیر زیادی دارد از این رو توجه بیشتر به بهبود شرایط محیطی محل کار نظیر کارآیی سیستم تهویه مطبوع، تنظیم دما و نور، می‌تواند زمینه جهت بهبود شرایط محیط کار و افزایش بهره‌وری در محیط کار و کاهش سندروم ساختمان بیمار را فراهم کند.

کلیدواژه: سندرم ساختمان بیمار، عوامل محیطی، پرستاران بخش‌های ویژه، بیماری‌های شغلی

فصل اول: مقدمه و بیان مساله.....	۱
۱-۱. مقدمه.....	۲
۲-۱. بیان مساله.....	۴
۳-۱. اهداف تحقیق.....	۶
۱-۳-۱. هدف کلی:.....	۶
۲-۳-۱. اهداف اختصاصی:.....	۶
۳-۳-۱. اهداف کاربردی:.....	۶
۴-۱. سئوالات تحقیق.....	۷
۶-۱. فرضیات تحقیق.....	۷
۷-۱. تعریف مفاهیم اساسی.....	۷
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق.....	۹
۱-۲-۲. بیماریهای مربوط به ساختمان (BRI).....	۱۰
۲-۲-۲. سندرم ساختمان بیمار.....	۱۱
۳-۲-۲. کیفیت محیط و بیماری های ناشی از ساختمان:.....	۱۱
۴-۲-۲. محیط ساختمان بیمارستان.....	۱۳
۵-۲-۲. بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان.....	۱۴
۶-۲-۲. فاکتورهای تاثیر گذار بر سندرم ساختمان بیمار.....	۱۶
۷-۲-۲. تهویه هوا.....	۱۶
۸-۲-۲. گرما و رطوبت:.....	۱۸
۹-۲-۲. مواد شیمیایی:.....	۱۹
۱۰-۲-۲. صدا و نور.....	۱۹
۳-۲. معماری پایدار و طراحی ساختمان.....	۲۰
۴-۲. ساختمان سبز؛ ساختمان سالم:.....	۲۰
۱-۴-۲. ساختمان سبز و فاکتورهای مؤثر بر کاهش سندرم ساختمان بیمار.....	۲۱
۵-۲. پیشینه تجربی تحقیق.....	۲۴
۶-۲. مدل مفهومی تحقیق.....	۳۲
فصل سوم: مواد و روش تحقیق.....	۳۳

۳۴	۱-۳. روش‌شناسی تحقیق.....
۳۴	۱-۱-۳. نوع روش تحقیق و ابزار گردآوری اطلاعات.....
۳۴	۱-۲-۳. جامعه آماری، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری.....
۳۴	۱-۳-۳. محیط پژوهش.....
۳۵	۱-۴-۳. معیارهای انتخاب افراد نمونه (پرستاران) و بخش‌ها.....
۳۵	۱-۵-۳. ابزار پژوهش.....
۳۸	۱-۶-۳. اعتبار (روایی) و اعتماد (پایایی).....
۳۸	۱-۷-۳. روش کار.....
۳۹	۱-۸-۳. روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۳۹	۱-۹-۳. ملاحظات اخلاقی.....
۴۱	۱-۱۰-۳. فلوچارت یا گردش کار تحقیق.....
۴۲	فصل چهارم: یافته‌های پژوهش.....
۴۴	۱-۴-۱- یافته‌های توصیفی.....
۴۴	۱-۱-۴- سن.....
۴۵	۱-۲-۴- سابقه کاری.....
۴۶	۱-۳-۴- سابقه در بخش مراقبت‌های ویژه.....
۴۷	۱-۴-۴- ساعت کاری.....
۴۸	۱-۵-۴- درآمد.....
۴۹	۱-۶-۴- سایر مشخصات دموگرافیک (جنس، سمت، تاهل، تحصیلات، حمایت سازمانی و...).....
۵۰	۱-۷-۴- سابقه بیماری‌های گذشته شرکت‌کنندگان.....
۵۱	۱-۸-۴- نوع بیمارستان و بخش محل کار شرکت‌کنندگان در پژوهش.....
۵۲	۱-۹-۴- میزان عفونت بیمارستانی بر حسب بخش محل کار.....
۵۳	۱-۱۰-۴- سن ساختمان بخش‌های مراقبت ویژه بیمارستان‌ها.....
۵۴	۱-۱۱-۴- ابعاد بخش‌های بیمارستانی بر اساس متر مکعب.....
۵۵	۱-۱۲-۴- درصد اشغال تخت.....
۵۶	۱-۱۳-۴- درصد شرایط کاری.....
۵۷	۱-۱۴-۴- فراوانی سندرم ساختمان بیمار.....
۵۸	۱-۱۵-۴- علائم سندرم ساختمان از نظر پرستاران بیمارستان‌های آموزشی شهر اردبیل.....
۵۹	۱-۱۶-۴- میزان آسایش دمایی امام خمینی (ره).....
۶۰	۱-۱۷-۴- میزان آسایش دمایی بیمارستان فاطمی.....
۶۱	۱-۱۸-۴- میزان آسایش دمایی بیمارستان بوعلی.....
۶۲	۱-۱۹-۴- میزان آسایش دمایی بیمارستان علوی.....

- ۴-۱-۲۰- میزان آسایش دمایی بیمارستان امام رضا (ع)..... ۶۳
- ۴-۱-۲۱- میزان روشنایی در بخش ICU جراحی قلب بیمارستان امام خمینی (ره)..... ۶۴
- ۴-۱-۲۲- میزان روشنایی در بخش ICU جنرال بیمارستان امام خمینی (ره)..... ۶۵
- ۴-۱-۲۳- میزان روشنایی در بخش ICU جراحی بیمارستان امام خمینی (ره)..... ۶۶
- ۴-۱-۲۴- میزان روشنایی در بخش ICU بیمارستان فاطمی..... ۶۷
- ۴-۱-۲۵- میزان روشنایی در بخش ICU نور و سرجری بیمارستان فاطمی..... ۶۸
- ۴-۱-۲۶- میزان روشنایی در بخش NICU بیمارستان بوعلی..... ۶۹
- ۴-۱-۲۷- میزان روشنایی در بخش PICU بیمارستان بوعلی..... ۷۰
- ۴-۱-۲۸- میزان روشنایی در بخش ICU نورولوژی بیمارستان بوعلی..... ۷۱
- ۴-۱-۲۹- میزان روشنایی در بخش NICU بیمارستان علوی..... ۷۲
- ۴-۱-۳۰- میزان روشنایی در بخش ICU1 بیمارستان امام رضا (ع)..... ۷۳
- ۴-۱-۳۱- میزان روشنایی در بخش ICU2 بیمارستان امام رضا (ع)..... ۷۴
- ۴-۱-۳۲- آسایش صوتی بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان امام خمینی (ره) اردبیل..... ۷۵
- ۴-۱-۳۳- آسایش صوتی بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان فاطمی..... ۷۶
- ۴-۱-۳۴- آسایش صوتی بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان بوعلی..... ۷۷
- ۴-۱-۳۵- آسایش صوتی بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان علوی..... ۷۸
- ۴-۱-۳۶- آسایش صوتی بخش مراقبت‌های ویژه بیمارستان امام رضا (ع)..... ۷۹
- ۴-۱-۳۷- تهویه هوا در بخش‌های ویژه بیمارستان های شهر اردبیل..... ۸۰
- ۴-۱-۳۸- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان در آی سی یو قلب بیمارستان امام..... ۸۱
- ۴-۱-۳۹- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان در آی سی یو جنرال بیمارستان امام..... ۸۲
- ۴-۱-۴۰- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان در آی سی یو جراحی بیمارستان امام..... ۸۳
- ۴-۱-۴۱- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان آی سی یو جراحی بیمارستان فاطمی..... ۸۴
- ۴-۱-۴۲- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان آی سی یو نوروسرجری بیمارستان فاطمی..... ۸۵
- ۴-۱-۴۳- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان بیمار در NICU بیمارستان بوعلی..... ۸۶
- ۴-۱-۴۴- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان بیمار در PICU بیمارستان بوعلی..... ۸۷
- ۴-۱-۴۵- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان در ICU نورولوژی بیمارستان علوی..... ۸۸
- ۴-۱-۴۶- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان بیمار در NICU بیمارستان علوی..... ۸۹
- ۴-۱-۴۷- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان در NICU بیمارستان امام رضا (ع)..... ۹۰
- ۴-۱-۴۸- عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان در ICU2 بیمارستان امام رضا (ع)..... ۹۱
- ۴-۲- یافته‌های استنباطی..... ۹۲
- ۴-۲-۱- ارتباط بین سندرم ساختمان بیمار با مشخصات دموگرافیک..... ۹۲
- ۴-۲-۲- ارتباط بین شرایط کاری با سندرم ساختمان بیمار..... ۹۶
- ۴-۲-۳- ارتباط بین بیماری‌های گذشته و فعلی با سندرم ساختمان بیمار..... ۹۷

۹۹	۴-۲-۴- ارتباط بین عوامل محیطی ساختمان بیمار با سندرم ساختمان بیمار
۱۰۳	۴-۲-۵- ارتباط بین عوامل محیطی (صدا، دما، نور، تهویه بیمارستانی) با سندرم ساختمان بیمار
۱۰۵	فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهاد
۱۰۶	۵-۱- بحث
۱۰۹	۵-۲- نتیجه‌گیری
۱۱۰	۵-۳- پیشنهادها
۱۱۱	۵-۴- پیشنهاد برای پژوهش‌های آینده
۱۱۱	۵-۵- کاربردهای پژوهش
۱۱۱	۵-۶- محدودیت‌های تحقیق
۱۱۲	فهرست منابع و مآخذ

۳۲	شکل (۱-۲): مدل مفهومی تحقیق.....
۴۱	نمودار ۳-۱: فلوجارت یا گردش کار تحقیق.....
۴۴	جدول ۴-۱: توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر حسب سن.....
۴۵	جدول ۴-۲: توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر حسب سابقه کاری.....
۴۶	جدول ۴-۳: توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر حسب سابقه در بخش.....
۴۷	جدول ۴-۴: توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر حسب ساعت کاری.....
۴۸	جدول ۴-۵: توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر حسب میزان درآمد.....
۴۹	جدول ۴-۶: توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر حسب مشخصات دموگرافیک.....
۵۰	جدول ۴-۷: توزیع فراوانی و درصد بیماری های گذشته شرکت کنندگان پژوهش.....
۵۱	جدول ۴-۸: توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر حسب بیمارستان و بخش محل کار.....
۵۲	جدول ۴-۹: توزیع فراوانی میزان عفونت بیمارستانی بر حسب بخش محل کار.....
۵۳	جدول ۴-۱۰: توزیع فراوانی سن ساختمان بخش های مراقبت ویژه بیمارستان های شهر اردبیل.....
۵۴	جدول ۴-۱۱: ابعاد بخش های بیمارستانی بر اساس متر مکعب.....
۵۵	جدول ۴-۱۲: توزیع فراوانی درصد اشغال تخت در بخش های مراقبت ویژه بیمارستان های اردبیل.....
۵۶	جدول ۴-۱۳: توزیع فراوانی و درصد شرایط کاری در بیمارستان های آموزش اردبیل.....
۵۷	جدول ۴-۱۴: توزیع فراوانی شیوع سندرم ساختمان در بخش مراقبت ویژه بیمارستان های اردبیل.....
۵۸	جدول ۴-۱۵: توزیع و درصد علائم سندرم ساختمان بیمارستان های آموزشی شهر اردبیل.....
۵۹	جدول ۴-۱۶: میزان آسایش دمایی در بخش های ویژه بیمارستان امام خمینی (ره).....
۶۰	جدول ۴-۱۷: میزان آسایش دمایی در بخش های ویژه بیمارستان فاطمی.....
۶۱	جدول ۴-۱۸: میزان آسایش دمایی در بخش های ویژه بیمارستان بوعلی.....
۶۲	جدول ۴-۱۹: میزان آسایش دمایی در بخش های ویژه بیمارستان علوی.....
۶۳	جدول ۴-۲۰: میزان آسایش دمایی در بخش های ویژه بیمارستان امام رضا (ع).....
۶۴	جدول ۴-۲۱: میزان روشنایی در بخش ICU جراحی قلب بیمارستان امام خمینی (ره).....
۶۵	جدول ۴-۲۲: میزان روشنایی در بخش ICU جنرال بیمارستان امام خمینی (ره).....
۶۶	جدول ۴-۲۳: میزان روشنایی در ICU جراحی بیمارستان امام خمینی (ره).....
۶۷	جدول ۴-۲۴: میزان روشنایی در بخش ICU جراحی بیمارستان فاطمی.....
۶۸	جدول ۴-۲۵: میزان روشنایی در بخش ICU نور و سرجری بیمارستان فاطمی.....
۶۹	جدول ۴-۲۶: میزان روشنایی در بخش NICU بیمارستان بوعلی.....
۷۰	جدول ۴-۲۷: میزان روشنایی در بخش PICU بیمارستان بوعلی.....
۷۱	جدول ۴-۲۸: میزان روشنایی در بخش ICU نورولوژی بیمارستان علوی.....

- جدول ۴-۲۹: میزان روشنایی در بخش NICU بیمارستان علوی ۷۲
- جدول ۴-۳۰: میزان روشنایی در بخش ICU ۱ بیمارستان امام رضا (ع) ۷۳
- جدول ۴-۳۱: میزان روشنایی در بخش ICU ۲ بیمارستان امام رضا (ع) ۷۴
- جدول ۴-۳۲: آسایش صوتی بیمارستان امام خمینی (ره) اردبیل ۷۵
- جدول ۴-۳۳: آسایش صوتی بیمارستان فاطمی ۷۶
- جدول ۴-۳۴: آسایش صوتی بیمارستان بوعلی ۷۷
- جدول ۴-۳۵: آسایش صوتی بیمارستان علوی ۷۸
- جدول ۴-۳۶: آسایش صوتی بیمارستان امام رضا (ع) ۷۹
- جدول ۴-۳۷: تهویه و گردش هوا در بخش‌های ویژه بیمارستان‌های شهر اردبیل ۸۰
- جدول ۴-۳۸: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان در آی سی یو جراحی قلب امام ۸۱
- جدول ۴-۳۹: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان آی سی یو جنرال بیمارستان امام ۸۲
- جدول ۴-۴۰: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم در آی سی یو جراحی بیمارستان امام ۸۳
- جدول ۴-۴۱: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم آی سی یو بیمارستان فاطمی ۸۴
- جدول ۴-۴۲: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم در آی سی یو نورو سرجری بیمارستان فاطمی ۸۵
- جدول ۴-۴۳: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان بیمار در NICU بیمارستان بوعلی ۸۶
- جدول ۴-۴۴: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان بیمار در PICU بیمارستان بوعلی ۸۷
- جدول ۴-۴۵: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان در ICU نورو لوژی بیمارستان علوی ۸۸
- جدول ۴-۴۶: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان بیمار در NICU بیمارستان علوی ۸۹
- جدول ۴-۴۷: فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان بیمار در ICU ۱ بیمارستان امام رضا (ع) ۹۰
- جدول ۴-۴۸: توزیع فراوانی عوامل محیطی مرتبط با سندرم ساختمان در ICU ۲ بیمارستان امام رضا (ع) ۹۱
- جدول ۴-۴۹: ارتباط بین سندرم ساختمان بیمار با مشخصات دموگرافیک در بخش‌های ویژه اردبیل ۹۲
- جدول ۴-۵۰: بررسی ارتباط شرایط کاری و سندرم ساختمان در بین پرستاران بیمارستان ۹۶
- جدول ۴-۵۱: ارتباط سابقه بیماری و سندرم ساختمان در بین بیمارستان‌های آموزشی درمانی ۹۷
- جدول ۴-۵۲: بررسی ارتباط بین گردش عوامل محیطی و شیوع سندرم در بیمارستان‌های آموزشی ۹۹
- جدول ۴-۵۳: بررسی ارتباط بین (صدا، دما، نور، تهویه) و شیوع سندرم ساختمان ۱۰۳